

NOKTURNO JA RUNOUDEN MUUTTUVAT TEKNOLOGIAT

Virpi Vairinen

Julkaistu Tuli&Savu -lehden Kone-teemaisessa numerossa 91 (2017).

Nokturno.orgin perustaminen vuonna 2005 oli osa vuosituhannen alun uutta liikehdintää suomalaisessa runoudessa¹. Monet julkaisukanaviin ja vanhojen toimijoiden uusiutumiseen liittyvistä muutoksista tapahtuivat tekstipohjaisen runouden saralla. Suomalaiselle digitaalisessa muodossa olevalle runoudelle suuri murros oli keskitetyn kanavan syntyminen itsessään. Nokturno.org julkaisi vuosina 2005-2012 runsaasti eri lajien runoutta, joista digitaalinen runous oli yksi, joskin jälkikäteen ehkä tunnetuin laji. Sivustolla elivät sulassa sovussa digitaalisen runouden pioneerien teokset 1970- ja 1980-luvuilta ja 2000-luvun alussa digitaalisuuden mahdollisuuksista kiinnostuneiden runoilijoiden joskus kertaluonteisiksi jääneet kokeilut. Hiljaiseloa muutaman vuoden viettänyt sivusto palasi takaisin verkkoon syksyllä 2016.

”Digitaalinen” kuulostaa monen korvaan jo hieman vanhentuneelta termiltä. Yksi, paljon laajempi termi sähköisessä muodossa olevalle kirjallisuudelle on elektroninen kirjallisuus. Siinä missä digitaalinen runous on kokonaan oma runouden lajinsa, elektroninen kirjallisuus kattaa lähes kaiken sähköisessä muodossa olevan, kirjallisuuden tunnusmerkit jotakuinkin täyttävän materiaalin riippumatta siitä, millä tavalla teos hyödyntää digitaalisuutta tai elektronisuutta². Sitä voidaankin käyttää kattokäsitteenä, joka pitää sisällään niin e-kirjat, videorunouden, aforistiset Facebook-päivitykset kuin runoapplikaatiot ja hypertekstifiktionkin. Myös elektroninen on joillekin retroa, puhumattakaan termistä sähköinen kirjallisuus. Sanojen aiheuttama lievä

1 Juri Joensuu & Harry Salmenniemi 2011. Kokeellisuuden kokemus: johdatus Vastakaanoniin. Joensuu, Niemi & Salmenniemi (toim.), *Vastakaanon*. Helsinki:Poesia, 7.

2 Electronic Literature Organizationin määritelmän pohjalta <http://eliterature.org/what-is-e-lit/>

outouden tunne on silti ehkä yksi merkki siitä, miten digitaalisen ja analogisen maailman välinen raja liudentuu ja tuntuu yhä keinotekoisemmalta.

Kuten monet muutkin kirjallisuuden aiemmasta tekotavasta poikkeavat muodot, digitaalinen runous herättää lukijan huomaamaan kirjallisuuden keinojen laajuuden. Painetun runouden traditio on niin pitkä ja hallitseva, että harva erikseen mainitsee puhuvansa esimerkiksi analogisesta runoudesta, kun kyse on ei-elektronisista teksteistä. Digitaalisuuden merkitys valtavirtarunoudelle oli melko pitkään internetin ja tietotekniikan kehittymisen jälkeenkin marginaalinen. Suurin muutos viime vuosikymmeninä on tapahtunut digitaalisen paino- ja levitystekniikoiden kehittymisessä. Digitaalinen painatustoiminta ja internetin mahdollistama verkkojulkaiseminen ovat tuoneet yhä useamman ulottuville mahdollisuuden saada runouttaan julki laajalle yleisölle. Nokturnossakin on vuosien varrella julkaistu useita ”perinteisiä” tekstipohjaisia runoja, kokoelmia ja yksittäisiä. Tällöin digitaalisuus runoudessa on merkinnyt välityskanavan ominaisuutta niin, että itse runous on ollut kuitenkin toteutettavissa myös täysin analogisesti. Tällaiset runot kuuluvatkin pikemminkin elektronisen kirjallisuuden kattokäsitteen alle.

Tämä koskee myös esimerkiksi visuaalisen runouden ja sen liepeillä olevien lajien teoksia. Analoginen visuaalinen tai konkreettinen runous, tietokoneella käsittelemättömiin kuviin tai tekstiin perustuva estetiikka, poikkeaa paljon nykyisestä digitaalisia keinoja hyödyntävästä visuaalisesta runoudesta. Kuvan- ja tekstinkäsittelyn keinovalikoima ja resoluution valtava parantuminen sekä teoksen helppo välittäminen ovat muuttaneet alaa.

Paitsi suuremmalle yleisölle tutut mietelauseet ja runouteen kurkottavat meemit, myös elektronisessa muodossa (internetissä) olevat runot leviävät katseltavina ja ladattavina sivustoilta, sosiaalisesta mediasta ja laitteista toisiin, ja saavat näin joka kerta ympärilleen uuden visuaalisen

kehyksen. Älypuhelin, tabletti tai kannettava tietokone muistuttavat käyttöliittyminä helppoudessaan kirjaa, jonka lukija poimii laukustaan milloin bussipysäkillä, milloin sohvalla tai odotusaulassa. Toisaalta lukija voi joutua tappelemaan tietotekniikan tuottamien ongelmien kanssa, verrattuna tahraiset sivut kirjassa eivät tunnu kovin pahoilta ongelmilta.

Varsinaiseen digitaaliseen runouteen lasketaan sellainen runous, jossa digitaalisuus on teoslajin elinehto³. Monissa alun perin analogisissa runouden lajeissa digitaalisuus on merkinnyt keinovalikoiman laajentumista ja lajin kehitystä digitaalisuuden mahdollistamiin suuntiin. Varsinainen digitaalinen runous taas on syntynyt tietokoneiden ja tietotekniikan kehityksen myötä ja sitä ei lajina olisi olemassa ilman digitaalisuutta. Digitaalisten keinojen hyödyntäminen runoudessa ulottuu aikaan paljon ennen nykyisenkaltaisia tietokoneita, ensimmäiset runogeneraattorit luotiin jo 1950-luvulla⁴. Nykyään digitaalista runoutta tehdään ja julkaistaan monissa eri muodoissa, joista internetiinkin liittyy vain osa, joskin merkittävä.

Vaikka monien digitaalisen runouden teoslajien piirteitä on löydettävissä kirjallisuudesta ja muista taiteista ajalta ennen digitaalisuutta, ovat runogeneraattorit, interaktiiviset animaatiot, videopelejä muistuttavat runot, hyperteksti- ja koodirunous ja monet muut lajit leimallisesti digitaalisia. Generaattorin tai kineettisen (liikettä sisältävän) runon jokaisen ruudun voisi tulostaa erillisille paperiliuskoille still-kuvina tai teksteinä, kuten muutamille Nokturnossa julkaistuille teoksille on tehty Poesian *Vastakaanon*-antologiassa. Teknisesti ottaen teos on painetussa muodossa, mutta samalla se ei ole enää ollenkaan sama runo. Nokturnossa julkaistut **Karri Kokon**, **Olli Sinivaaran** ja **Leevi Lehdon** runot ovatkin lähtökohtaisesti digitaalisia. Entä jos runo sisältää myös ääntä tai interaktiivisuutta, kuten vaikka sivustolta löytyvät **Maria**

3 Määritelmä löytyy esimerkiksi Poetry Beyond Text -projektin sivulta www.poetrybeyondtext.org/digitalpoetry.html

4 Juri Joensuu 2012: *Menetelmät, kokeet, koneet. Proseduraalisuus poetiikassa, kirjallisuushistoriassa ja suomalaisessa kokeellisessa kirjallisuudessa*. Helsinki:Poesia, 128

Mencían teokset?

Digitaalisuuden yleistyessä yhä useammalla elämänalueella sen ja muun maailman rajapinta on joskus helppo unohtaa. Painetun sanan voimaan luottavassa kirjallisuudessa digitaalinen runous herättää huomaamaan tuon eron. Se tekee lukijan tietoiseksi konventioista ja keinoista aivan samalla ja taas vähän eri tavalla kuin aiemmat suuntauksat ovat tehneet⁵. Digitaalistuvassa maailmassa sen keinoja hyödyntävän runouden merkitys myös muuttuu. Siinä missä digitaalinen runous alkuaikoinaan oli jo tietotekniikan harvinaisuuden takia varsin rajatun tekijä- ja lukijaryhmän kokeellista ja marginaalista taidetta, on se digitaalisuuden yleistymisen takia tullut yhä useamman ulottuville. Se on muuttunut taiteeksi, joka tarjoaa mahdollisuuksia ajatella uudelleen ja ottaa luovaan käyttöön digitaalista teknologiaa, joka ympäröi nyt meitä kaikkia. Samalla se on kuitenkin edelleen korkean kynnyksen laji, jonka tekijämäärä on verrattain pieni⁶.

***

Nokturnon mallina oli **Kenneth Goldsmithin** perustama, avantgardeksi määriteltävää runoutta ja muuta taidetta julkaiseva Ubuweb-sivusto. Myöhemmällä kaudella viiteryhmäksi muodostui pohjoismainen alan kenttä. Nokturnon nimi tulee tarinan mukaan sähköpostikeskustelussa syntyneestä kirjoitusvirheestä. "Runosta" tuli "urno" ja sen alkuun liitettiin viittaus **Eino Leinon** *Nocturneen*. Nimen voi ajatella sisältävän yhtäaikaan ajatuksen toisin tekemisestä, mutta samalla myös perinteiden tunnustamisesta.

Sivuston idea oli alunperin **Ville Hytösen**, jonka kautta Savukeidas-kustantamo tuli toimintaan mukaan. Muina rahoittaja- ja ylläpitäjätahoina

5 Digitaalisen runouden lukemisesta ja tulkinnasta ks. esim. Matti Kangaskosken väitöskirja *Reading Digital Poetry. Interface, Interaction and Interpretation* (2017)

6 Vrt. Marko Niemen haastattelu (liite) Juha Järvisen opinnäytetyössä *Suomenkielinen runous verkossa – Runouden digitaalinen ulottuvuus* (2010)

olivat Nihil Interit ry. ja *Nuori Voima* -lehti. Nihil Interit tuli mukaan silloisen puheenjohtajan **Leevi Lehdon** kiinnostuksen kautta. Nokturnon päätoimittajana toimi alkuvaiheessa **Teemu Ikonen** ja vuodesta 2006 eteenpäin **Marko Niemi**. Nokturnossa on laajasti esillä myös Niemen omaa tuotantoa ja hän onkin Suomen ensimmäinen runoilija, jonka tuotannon laajuus digitaalisessa muodossa ylitti painetun tuotannon⁷.

Vuosien varrella sivustolla julkaistiin runsaasti suomalaisten ja ulkomaisten tekijöiden teoksia. Vuonna 2005 ensimmäinen askel oli kartoittaa ja tuoda esillä mitä kaikkea digitaalisen runouden saralla Suomessa on tehty⁸. Kansainvälisyys tuli mukaan jo varhaisessa vaiheessa, ja Marko Niemen verkostojen avulla esille saatiin runoutta kymmenistä eri maista. Erityistä Nokturnossa ovat myös Niemen kaudella julkaistut digitaalisten runojen käännösversiot (esim. **Hasso Krull** ja **Robert Ciesla**). Sivustolla oli teoksia 1960-luvulta eteenpäin monilta merkittäviltä, kansainvälisesti tunnustetuilta tekijöiltä, mutta myös runoilijoilta, jotka 2000-luvun alussa kokeilivat joskus lyhyenkin aikaa digitaalisuuden mahdollisuuksia. Sivustolta löytyy runoja sekä sittemmin proosaan tai journalismiin siirtyneiltä suomalaiselta tekijöiltä että monelta asemansa suomalaisessa runoudessa vuosien varrella vakiinnuttaneilta runoilijoilta. Nokturnon julkaisutoiminta hiipui vähitellen vuoteen 2013 mennessä.

Sivuston uudelleenkäynnistäminen vuonna 2015 lähti Nihil Interitin silloisen puheenjohtajan **Tommi Parkon** aloitteesta. Alkuvaiheen toimitusryhmä (**Tuula Sipilä, Heikki Saure, Lauri Heinonen**) on sittemmin muuttunut kahden toimittajan malliksi, jossa päätoimittajana olen päävastuussa sivuston ylläpidosta ja julkaisutoiminnan lisäksi muusta aktiivisuudesta ja Lauri Heinonen puolestaan vastaa visuaalisesta ilmeestä ja avustaa toimitustyössä. Kolmas alusta asti mukana ollut oleellinen palanen on web designer **Teemu Tuovinen**, jonka käsialaa sivuston

7 Juri Joensuu: *Menetelmät, kokeet, koneet*, 220

8 Tärkeänä tekijänä useampi tätä varten haastattelemani ihminen mainitsi Arto Kytöhongan.

tekninen toteutus on. Sivusto julkaistiin Runokuun yhteydessä elokuussa 2016. Uusi Nokturno julkaisee uutta runoutta joka toinen kuukausi, ja sillä on noin 200 kuukausittaista kävijää.

Koska aiemman toimintakauden Nokturnossakin yhdistyivät digitaalinen runous ja runous, jossa digitaalisuus oli vain välityskanava, päätettiin uudenkin kauden Nokturno pitää avoimena elektronisen kirjallisuuden kirjolle. Koska niin sanotulle perinteiselle runoudelle on kuitenkin olemassa runsaasti erilaisia julkaisukanavia sekä painetussa että digitaalisessa muodossa, halusimme tehdä Nokturnosta erityisesti kokeelliseen runouteen painottuneen sivuston. Kokeellisuus näyttäytyy nyt julkaistussa runoudessa monin eri tavoin ja termi onkin pikemminkin väljässä kuin tarkasti rajatussa käytössä. Nokturnon julkaisuihin on alusta asti kuulunut myös ääni- ja visuaalista runoutta. Kolmas merkittävä määritelmä, jolla Nokturno voi luonnehtia, onkin taiteidenvälisyys tai poikkitaiteellisuus.

Ennen syksyn 2016 julkaisua aiemmalla sivustolla julkaistua runoutta oli siirretty sivustolle kohtalaisen kattava valikoima. Ajatuksena oli, että ne, jotka eivät entuudestaan tunteneet Nokturnoa, voisivat nyt saada käsityksen siitä, minkälainen sivusto oli ollut. Vuoden aikana olen siirtänyt teoksia tasaisen epätasaiseen tahtiin, sitä mukaa kuin olen ehtinyt. Helposti sivustolle mukautuvien runojen lisäksi joukossa on jonkin verran ajan myötä tuhoutuneita teoksia sekä sellaisia, joiden siirtäminen vaatii kohtalaisen kokoisen konservointioperaation. Uuteen digitaaliseen ympäristöön siirtyessään teokset tavallaan muuttuvat. Ne asettuvat uusiin "kehyksiin"⁹, niistä ikäänkuin otetaan uusia painoksia uudessa formaatissa. Jotkin alkuperäiseen esitysympäristöön aiemmin neutraalisti sujahtaneet elementit saattavat uudessa ympäristössä ollakin retroja, koomisia tai yksinkertaisesti toimimatta. Tällaisia elementtejä voivat olla teoksen visuaalinen ilme, interaktiivisuuteen liittyvät piirteet, kineettiset elementit mutta myös teoksen tapa hyödyntää internetiä ympärillään.

9 Vanhoja kehyksiä, nokturno.orgia, on muuten vielä mahdollista tutkailla esimerkiksi The Wayback Machine -sivustolla (archive.org/web).

Ajan saatossa kärsineet teokset ovat useimmiten sellaisia, jotka hyödyntävät toiminnassaan toisia sivustoja, tiettyä erillistä ohjelmaa tai nykyään harvinaisempaa ohjelmointikieltä. Joidenkin sivustojen ylläpito on päättynyt ja sivuston sisältö saattaa olla jotain ihan muuta, kuten Ville Hytösen Anna Halmkrona -nimellä tekemässä hyperlinkkirunossa *Liikkeen ja paikan fragmentteja*. Linkkejä voi klikata vain omalla vastuullaan, sillä kukaan ei voi enää mennä takuuseen, minkälainen taho sivuja nykyään pitää hallussaan. Toinen esimerkki ovat Leevi Lehdon generaattorit, *Ääninen* -kokoelmaan (1997) liittyvä sonettigeneraattori ja toinen, joka käyttää hyväkseen Googlen hakua sellaisena kuin se silloin oli. Tällä hetkellä generaattoreista on jäljellä vain kasa nyky-ympäristöön hankalasti sovitettavaa rakennusmateriaalia, joka ehkä vielä herää henkiin.

Nokturno.orgissa oli useita runoja, jotka olivat animaation ja interaktiivisuuden mahdollistavassa SWF-muodossa, Adobe Flashin julkaisuformaattissa. Niiden näyttämiseksi piti olla Adobe Flash Player ladattuna ja mieluiten päivitettyinäkin. Vielä vuonna 2008 suurin osa internetin videosisällöistä käytti ohjelmaa ja vielä 2010 se pyöri 98 prosentilla nettiin kytketyistä koneista¹⁰. Nokturno.orgia osana elektronisessa muodossa olevaa runoutta käsittelevää opinnäytetyötään käsitellyt **Juha Järvinen** tosin pohti, että yhteensopivuus- ja päivitysongelmat saattavat tulevaisuudessa syödä ohjelman suosiota¹¹. Nyt Adobe Flash julkaisuformaattineen ja Flash Playereineen onkin yleisessä käytössä korvautunut pitkälti HTML5-pohjaisilla välineillä ja Adobe itse ilmoitti kuoppaavansa koko Flashin vuoteen 2020 mennessä. Moving Poems- videorunosivuston perustaja **Dave Bonta** kirjoittaa, että edellä mainittu saattaa olla yksi syy siihen, miksi yleisillä kirjallisuussivustoilla kansainvälisesti julkaistaan niin vähän videorunoutta

10 Juha Järvisen opinnäytetyö osoitteessa
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10787/Juha_Jarvinen.pdf;jsessionid=07808889E0E81B537B04FE38947EC852?sequence=1

11 Mt.

lajin suosiosta huolimatta^{12..} Jatkuvasti muuttuvat formaatit ja ohjelmat ovat ylläpitäjille ylimääräinen riesa. On paljon helpompaa ja tulevaisuuden työtuntien kannalta järkevämpää julkaista runoja formaatissa, jonka voi olettaa jokseenkin pysyväksi. Sivuston oletusfontilla tehty, visuaalisesti ei-sensitiivinen tekstiruno on ja pysyy. Digitaaliselle runoudelle omistetuilla sivustoilla tällaisiin asioihin on pakko suhtautua eri tavalla. Muutokset ja jatkuvat päivitykset kuuluvat asiaan. Silti toivoisin, että olisi jokin helppo keino pitää esimerkiksi Tytti Heikkisen Flash-animaatiot ja monet muut Nokturnon teokset lukijoiden nähtävillä vielä vuonna 2021. Käyttäjämääriltään suurimmat internet-selaimet (Internet Exploreria lukuunottamatta) ovat jo alkaneet viitata kintaalla Flash-pohjaisille mainoksille ja videoille. Viime vuosina kehitetyissä mobiiliympäristöissä ne eivät ole toimineet lähtökohtaisesti ollenkaan.

On vaikea sanoa, kuinka suuri osa Nokturnon sisällöstä tulee olemaan katselukelvotonta yleisimmillä laitteilla ja selaimilla esimerkiksi kymmenen vuoden kuluttua. Se on varmaa, että osa teoksista tulee muuttumaan kuriositeeteiksi, joihin tutustumiseen vaaditaan erikseen hankittavat välineet. Kanadalainen **bpNichol** teki *First Screening* -tietokonerunonsa vuonna 1984 Basic-ohjelmointikielellä Apple IIe -tietokoneelle. Alkuperäinen muoto jäi pian tietotekniikan kehityksen jalkoihin ja teoksesta tehtiin uusia versioita, joista osa koki saman kohtalon aivan yhtä nopeasti. Osa jäi elämään ja on katsottavissa nykyisilläkin laitteilla. Vanhojen digitaalisen runouden teosten restaurointi jää kuitenkin yleensä alan harrastajien palkattomaksi työksi.

Digitalisaation myötä Suomessakin on auennut uusia julkisia ja yksityisiä rahoituskanavia monenlaisiin tapoihin kuroa umpeen teknologian nopean kehityksen aiheuttamia yhtäkkisiä kuiluja. Silti monella alalla ei-digitaalista materiaalia siirretään vasta ensimmäisen kerran digitaaliseen muotoon. Useissa laitoksissa on varmasti käyty pitkiä keskusteluja siitä, mitkä formaatit kestäisivät aikaa parhaiten, jottei valtava määrä

12 <http://discussion.movingpoems.com/2017/03/why-dont-more-literary-websites-feature-poetry-videos/>

työtunteja menisi hukkaan jo muutaman kymmenen vuoden päästä. Kuinka kauan mahtaa kestää, että rahoituksessa siirrytään seuraavaan vaiheeseen, jo digitaalisessa muodossa olevan materiaalin ajantasaistamiseen? Juuri nyt digitaalisen runouden restaurointi Suomessa tuntuu ikuisuuden päässä olevan aallon tähyilemiseltä. Mutta kuvataiteenkin teoksia restauroidaan korvamerkittyjen rahojen ja yhteiskunnan tuen voimin. Miksei siis jonakin päivänä digitaalista runouttakin?

* * *

Muutaman asian olemme halunneet ehdottomasti säilyttää vanhasta sivustosta: yksinkertaisuuden ja oranssin tehosteväriin. Muuten nokturno.fi:n visuaalisena ideana on, että se muistuttaa mahdollisimman paljon taidegalleriamaista "valkoista kuutiota". Kunkin runon omalle alisivulle siirryttäessä näkyvissä on mahdollisimman vähän muita visuaalisia elementtejä ja osan runoista voi myös avata omaan ikkunaan. Audioelementtejä sivustolla ei omasta takaa ole ollenkaan. Näin lukijan on toivon mukaan mahdollista keskittyä paremmin itse runoon. Monet animaatiot, videot ja interaktiiviset kokonaisuudet ovat audiovisuaalisia ilotulituksia, joiden ympärille galleriakävijän tyyppinen selaaja ei kaipaa muuta.

Joissain uuden Nokturnon referenssisivustoissa visuaalisia elementtejä on enemmän. Ne vastaavatkin ehkä tavallisen selaajan odotuksiin internetissä surffaamisesta. Äärimmäisen pelkistetty "näyttelytila" saattaa aiheuttaa selaajassa levottomuutta: mikään ei ohjaa erityisesti minnekään vaan selaaja on täysin vapaa valitsemaan lyhyiden kuvausten pohjalta mitä klikkaa. Yhdeksi matalan kynnyksen tutustumista helpottavaksi elementiksi sivustolle rakennettiin Imgurin tyyppisistä sivustoista tuttu Satunnainen-nappi. Sitä klikkaamalla kävijä päätyy aina satunnaisesti valikoituneen teoksen äärelle.

* * *

Kun lähdin mukaan Nokturnon uudelleenkäynnistämiseen, pidin tärkeimpänä, että aiemmin julkaistu materiaali saadaan taas lukijoiden saataville. Toinen yhtä tärkeä ajatus oli, että kanavan olemassaolo itsessään voisi edesauttaa sen edustaman runouden uutta nousua. Vuoden aikana on kuitenkin käynyt pikemminkin niin, että uusi Nokturno on alkanut muodostua omanlaisekseen julkaisukanavaksi, jossa aiemman kauden tyylinen digitaalinen runous on vähemmistössä ja poikkitaiteellinen runous valtaa alaa yhä enemmän. Digitaalisen runouden tekemisen tapa on vuosien aikana muuttunut yhä enemmän kohti laajempia, suunnitelmallisempia kokonaisuuksia, joiden julkaiseminen ilmaiseksi ei ole mahdollista. Samalla kameroiden sekä video- ja kuvankäsittelyohjelmien yleistyminen ja helppokäyttöisyys on luonut kulttuurin, jossa visuaalisuus ja liikkuva kuva ovat ensisijaistuneet.

Tällä hetkellä uuteen Nokturnoon tarjotaan tasaiseen tahtiin uusia runoja. Runoutta on julkaistu paitsi Suomesta, myös Ukrainasta, Unkarista, Venäjältä, Yhdysvalloista ja Tanskasta. Tämän lisäksi olemme pyytäneet tekijöiltä kiinnostavia runokokonaisuuksia sivustolla julkaistavaksi tai esiteltäviksi kuromaan kiinni muutaman vuoden taukoa digitaalisen ja kokeellisen runouden esittelyssä. Vuoden 2012 Nokturnosta otettujen kategorioiden rinnalle etusivulle on tullut uusia runouden lajikategorioita ja niitä lisätään tarpeen mukaan. Nokturno pitääkin varsin kirjaimellisesti esillä erilaisia nykyrunouden muotoja.

Tänä syksynä Nokturno käynnisti digitaalisen residenssin. Digitaalinen residenssi on virtuaaliseen tilaan sijoittuva residenssitaiteilijan rahoitettu työskentelyjakso, joka on seurattavissa Nokturnon sivujen kautta. Ensimmäisenä residenssissä asusti **Mikael Brygger**, jonka teoksia on julkaistu Nokturnossa jo aiemmalla kaudella. Digitaalisuuden ja internetin alkuvaiheessa ideaa virtuaalisesta residenssitilasta hyödynnettiin monella eri taiteenalalla, mutta esimerkiksi Suomessa se ei vakiintunut

toimintamuodoksi perinteisen residenssin rinnalle. Nokturnon digitaalisen residenssin tarkoitus on tuoda esiin digitaalisuuden ja runouden kytköksiä ja tutkia osaltaan mitä virtuaalinen residenssitoiminta voisi olla.

Nokturnoa on vuosien varrella käytetty runouden opetuksessa, ja siinä sen merkitys toivottavasti jatkaa kasvuaan. Ei varmaan ole liioiteltua sanoa, että esimerkiksi peruskoulun ja lukion kirjallisuuden opetuksessa elektroninen runous ja kirjallisuus eivät ole keskeisimpiä opetuskohteita. Nokturno tarjoaa helposti saatavilla olevan tavan kenelle tahansa tutustua siihen, mitä runous voi olla. Sivuston esillä pitämä runous on myös sellaista, joka monella tapaa resonoi nykyisen elinympäristön audiovisuaalisuuden ja interaktiivisuuden kanssa. Viime vuosien keskustelu elektronisesta kirjallisuudesta on keskittynyt turhankin paljon e-kirjoihin, joiden maailmanvalloitusta povattiin kiihkeästi, mutta joka ainakin Suomessa on jäänyt puolitiehen. Miksi tyytyä pelkkään sähköiseen muotoon siirrettyyn tekstiin, kun elektroninen kirjallisuus ja erityisesti runous voi olla niin paljon muutakin? Internet ja digitaalisuus, ei-analogisuus, elektronisuus, sähköisyys, millä nimellä sitä nimittääkin, ei nimittäin taida olla ohimenevä trendi.

Taustatiedoista ja keskusteluista kiitos Marko Niemelle, Ville Hytöselle, Teemu Ikoselle ja Leevi Lehdolle.